

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite:

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö, VN/23566/2021 ja STM105:00/2021

Asia:

Lausunto mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi päihdehuoltolain 10 §:ää, joka koskee hoitoon määräämisen edellytyksiä. Kysymyksessä on tahdosta riippumaton hoito, johon liittyy useisiin perus- ja ihmisoikeuksiin. Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa (12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestysperustelut) ei ole kuitenkaan käsitelty säännöksen suhdetta kyseisiin oikeuksiin ja niiden rajoittamisedellytyksiin eikä esityksen perustuslainmukaisuutta säännöksen näkökulmasta. Esitystä tulisi tältä osin täydentää.

Esityksen mukaan sosiaalihuoltolain 24 §:ssä säädettäisiin päiväkeskustoiminnasta ja siihen liittyvästä tilapäisestä majoituksesta päihdetyön palveluna. Pykälän 2 momentin mukaan palvelusta ei annettaisi päätöstä toisin kuin sosiaalihuollon palveluista yleensä sosiaalihuollon 45 §:n sisältämän pääsäännön mukaan annetaan. Sen vuoksi esitystä pitäisi tältä osin samoin kuin edellä esitetyn päihdehuoltolain 10 §:n osalta arvioida säätämisyjärjestysperusteluissa myös perustuslain 21 §:n oikeusturvaa koskevan säännöksen kannalta.

Esityksen mukaan sosiaalihuoltolain 42 §:ssä säädettäisiin omatyöntekijästä ja sen 3 momentissa säädettäisiin erityistä tukea tarvitsevan lapsen ja muun erityistä tukea tarvitsevan henkilön omatyöntekijästä. Kyseistä tehtävää olisi hoidettava virkasuhteessa. Esityksen perusteluissa (s. 119-120) virkasuhteisuutta on perusteltu sillä, että tehtävään sisältyvä ohjaus ja neuvonta kohdistuvat yksikön oikeuksien toteuttamiseen ja esimerkiksi palvelujen ja etuuksien hakemiseen

ja siihen siten liittyy julkisen vallan käytön ulottuvuuksia. Perustelujen mukaan kokonaisvaltainen vastuu asiakastyöstä edellyttää valtuuksia toimia siten, että esimerkiksi päätöksentekoa ei tarvitse irrottaa työprosessista muiden hoidettavaksi. Tämä saattaa asettaa kyseiset sosiaalihuollon asiakkaat muihin sosiaalihuollon asiakkaisiin nähden jossain määrin parempaan asemaan esimerkiksi sosiaalihuollon palvelujen saamista sekä päätöksentekoa koskevan prosessin sujumuudessa ja tehokkuudessa. Sen vuoksi esitystä tulisi arvioida säädöskohtaisissa perusteluissa perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kannalta.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Oikeuskansleri

Tuomas Pöysti

Esittelijäneuvos

Marjo Mustonen

OKV/1278/21/2022-OKV-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: